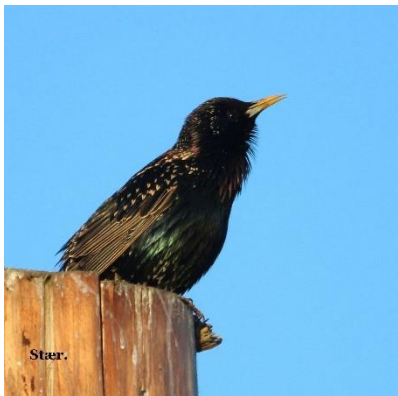

Flyvende fællesskaber.

Som kommunerepræsentant får man mange og forskelligartede henvendelser om fugle i ens kommune. Her er beretningen om en kreativ og konstruktiv henvendelse jeg fik tidligere på året og som nu er i færd med at udmønte sig til et ekstravagant boligtilbud for flere hulerugende arter, der i disse år oplever bestandsnedgange.

Stæren, Gråspurven og Mursejleren er alle tre arter knyttet til mennesket og dets boliger. Alligevel er de alle ramt af voldsom bestandsnedgang og kan trænge til en hjælpende hånd i byerne. Foto: Poul Brugs Rasmussen og Erik Thomsen (Mursejler i redekasse).

Begyndelsen: I januar en henvendelse fra en arkitekt og en billedhugger, der har et arbejdende, kreativt og fællesskabsskabende værksted i en snedkerbygning på værftsøen Frederikshavn i Svendborg. Kunne DOF ikke hjælpe et event om at bygge fuglehuse på gled, med udgangspunkt i verdensmålene?

Efter lidt skriveri frem og tilbage viste det sig, at fuglehuse i virkeligheden var redekasser, der som blikfang i fællesskab og verdensmål skulle produceres på værkstedskollektivet og medvirke til bæredygtighed og klimamål med grønt og aktivt tagdække.

Værkstedbygningen er fra 1945 og skulle tjene værftet med faciliteter til modelbygning, styrehuse, møbler og apering. I baggrunden der kreaturafræssede naturområde Skansen på Tåsinge. Foto: Niels Andersen.

Jeg gik ind i opgaven med åbne øjne og fugleperspektiv, og gav forslag til, hvad der kunne bidrages med af redekasser. Placering skulle være på selve værkstedsbygningen, der er beliggende yderst på værfts- og kulturøen Frederiksvø i Svendborgs Havneområde, kun 350 m fra eng- og overdrevsområdet ved Skansen på Tåsinge.

Stærekasser, selvfølgelig. Fødegrundlaget i form af nedbrydningsfauna af kokasser er snublende nær ved. Kasser til Gråspurv, byens gadedreng, som samler smuler og brødkrummer ved de nærliggende udeserveringer og endelig Mursejler, som i turistsæsonen jagende farer igennem Svendborgs gader og giver sydlandsk sommerstemning. Alle arter, der gennem de seneste årtier har været udsat for så stor tilbagegang, at der nu kun er mellem en fjerdedel og halvdelen er tilbage. Disse arter kunne have glæde af en hjælpende hånd.

Mit forslag blev vel modtaget med bemærkningen om, at *vi er jo ude og flyve med noget, vi i virkeligheden ved meget lidt om. Vi er drevet af at hjælpe hvor vi kan, set med klimavenlige, kreative, bæredygtige tiltag, der passer ind i Verdensmålene. Dejligt og inspirerende med din og DOF's opbakning, tak.*

Flyvende fællesskaber, workshop og kassefremstilling

Og før vi fik set os om, havde "legendelivsklog.dk" ændret projektnavn til Flyvende Fællesskaber og der blev lavet fondsansøgning på 10 Stærekollektiver, 10 spurverækkehuse og 20 Mursejlerkasser, en workshop blev aftalt til 1. marts og værsgo, her stod kage og kaffe parat til de mange fremmødte, ligesom byggematerialer af douglasgran fra Holstenshuus' skove lå udskåret sammen med en blandet sedum-begroning til tagene. Opmålte skruer og tre fuldt opladte skruemaskiner. Stærekasseproduktionen var i gang.

Fra workshoppen den 1. marts. Der ses materialer til Stærehøjhuse lagt systematisk frem og arbejdet med kassefremstillingen er i gang. Vi er i et kreativt kunstmiljø, det ses tydeligt af den kage, der blev serveret til de deltagende, nederst til højre. Foto: Niels Andersen.

Kasserne bliver, hvis kommunen er indforstået, formentlig sat op på den gulstenede værkstedsbygning bygning i løbet af foråret. De bliver malet i bunden med hver sin farve, så en signaturforklaring placeret på stenbroen kan fortælle om de fugle, kasserne er målrettet til, om projektet i sig selv og om hvorfor de pågældende fuglearter er trængt.

Her ses det færdige resultat med grønne og klimavenlige tage. Foto: Christian van Deurs.

De tre hulerugende fuglearter

Fødegrundlaget har været afgørende for **Stærens** tilbagegang, hvor der nu kun sjældent er dyr på græs. Det betyder, at de afgræssede marker ikke længere under kokassernes nedbrydning leverer det rige insektliv, som er forudsætningen for opfostring af et Stærekuld. Stæren yngler i huller i træer, under tagskæg eller i redekasser, ofte i kollektiver. Mange husker måske Søren Ryges Stærepæl med mange beboede Stærekasser fra DR-derude. Her til højre ses dog en anden Stærepæl med 12 kasser, Stæren er en social fugl.

Den velkendte og folkekære Stær er blandt de fuglearter, som har haft størst tilbagegang i Danmark gennem de senere årtier. Alene i perioden 1976-2005 blev ynglebestanden halveret, og videre frem til i dag er den fortsat i tilbagegang. Denne negative udvikling skyldes primært, at det samlede areal med kreaturafræsning er blevet konstant reduceret, ikke mindst som følge af omlægning fra kvægbrug til korndyrkning.

Stæren er huleruger. Her ses den i et naturligt redehul på vej ud med en ekskrementsæk fra kassens unger. Den bliver senere dumpet, da en fugl ikke skider i egen rede. Foto: Poul Brugs Rasmussen.

Gråspurven er også ubemærket af de fleste i stærk tilbagegang. I løbet af 1970'erne blev Gråspurvebestanden næsten halveret. Derefter stabiliseredes antallet sig igen omkring 1996, men er atter reduceret i de seneste 10 år. Tilbagegangen skyldes formentlig nedgangen i husdyrhold på landet samt bedre isolering af husene, som har gjort det sværere for spurvene at søge føde i stalde og lader. Samtidig er mange redebygningsmuligheder under hustagene forsvundet, man fyrer vel ikke for Gråspurvene. Derfor vil et initiativ med spurverækkehuse i bymidten være kærkomment. Her er der nemlig med flere udendørs serveringssteder ganske tæt på en chance for, at en spildt krumme i ny og næ kan være med til at rette op på Gråspurvens miserable situation, hvor kun 25 % af menneskets tro og velkendte følgesvends bestande er tilbage -ifølge DOF's punkttællingsprogram.

Mursejleren er også ramt, endda fra to sider. Som den fugl, der fuldstændig er afhængig af flyvende insekter, er der blevet længere mellem byttedyrene. Samtidig har vi mennesker i vores iver efter at spare på energien fået lukket mange af dens potentielle redemuligheder. Disse udgøres af revner og sprækker i facaden på højere bygninger, eller i hulrum under tagskæg, så her kan en indsats med redekasser hjælpe. Mursejleren yngler gerne i kolonier og redepladsen benyttes hele livet igennem, hvilket for en Mursejler kan andrage op imod 20 år. Man har beregnet, at livet på vingerne i løbet af et år gennemsnitligt svarer til 438.000 km eller 11 gange rundt om jorden. Det kan da aftvinge så meget respekt, at ethvert initiativ til at hjælpe denne lufthavets behersker er kærkomment.

*Gråspurven går gerne i redekasser og gerne flere sammen, derfor er et rækkehus en god løsning.
Foto: Poul Brugs Rasmussen.*

Også Mursejleren ruger gerne i fællesskab med andre artsfæller. Her forlader den kassen for et nyt togt ud efter insekter til ungerne inde i kassen. Bemærk det ovale redehul. Foto: Erik Thomsen.